

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 11ης Μαρτίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων — Αρμοδιότητα του οργάνου εκδικάσεως προσφυγών των ευρωπαϊκών σχολείων να αποφανθεί επί συμβάσεως εργασίας ορισμένου χρόνου συναφθείσας μεταξύ ευρωπαϊκού σχολείου και εκπαιδευτικού μη τοποθετημένου ή μη αποσπασμένου από κράτος μέλος»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-464/13 και C-465/13,

με αντικείμενο αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Bundesarbeitsgericht (Γερμανία) με αποφάσεις της 24ης Απριλίου 2013, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 27 Αυγούστου 2013, στο πλαίσιο των διαδικασιών

Europäische Schule München

κατά

Silvana Oberto (C-464/13),

Barbara O’Leary (C-465/13),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Bay Larsen (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, K. Jürimäe, J. Malenovský, M. Safjan και A. Prechal, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi

γραμματέας: M. Aleksejev, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ’ ακροατηρίου συζητήσεως της 15ης Μαΐου 2014,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- το Europäische Schule München, εκπροσωπούμενο από τον H. Kunz-Hallstein, Rechtsanwalt,
- οι S. Oberto και B. O’Leary, εκπροσωπούμενες από τον A. Freiherr von Schorlemer, Rechtsanwalt,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την B. Eggers και τον J. Currall,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 4ης Σεπτεμβρίου 2014,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Οι υπό κρίση αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων, που συνήφθη στο Λουξεμβούργο στις 21 Ιουνίου 1994 μεταξύ των κρατών μελών και των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 212, σ. 3).
- 2 Οι υπό κρίση αιτήσεις υποβλήθηκαν στο πλαίσιο δύο ένδικων διαφορών μεταξύ του Europäische Schule München και, αντιστοίχως, της S. Oberto και της B. O'Leary, με αντικείμενο την αρμοδιότητα των γερμανικών δικαστηρίων να αποφανθούν επί της αγωγής με την οποία αμφισβητείται το κύρος του χαρακτήρα ορισμένου χρόνου των συμβάσεων εργασίας των ενδιαφερομένων.

Το νομικό πλαίσιο

Η Σύμβαση της Βιέννης

- 3 Κατά το άρθρο 1 της Συμβάσεως της Βιέννης για το δίκαιο των συνθηκών, της 23ης Μαΐου 1969 (*Recueil des traités des Nations unies*, τόμος 1155, σ. 331, στο εξής: Σύμβαση της Βιέννης), το οποίο φέρει τον τίτλο «Εφαρμογή της παρούσης Συμβάσεως», η συγκεκριμένη Σύμβαση εφαρμόζεται επί των συνθηκών μεταξύ κρατών.
- 4 Το άρθρο 3 της Συμβάσεως της Βιέννης, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διεθνείς Συμφωνία μη εμπίπτουσαι εις τα πλαίσια της παρούσης Συμβάσεως», ορίζει τα εξής:

«Το γεγονός ότι, η παρούσα Σύμβασις δεν εφαρμόζεται επί διεθνών συμφωνιών μεταξύ κρατών και άλλων υποκειμένων του Διεθνούς Δικαίου ή μεταξύ των ως άνω ετέρων υποκειμένων του Διεθνούς Δικαίου, ή επί διεθνών συμφωνιών, συνομολογηθειςών εις άγραφον τύπον, δεν επηρεάζει:

[...]

- β) την εφαρμογήν επ' αυτών οιουδήποτε των κανόνων των θεσπιζομένων εν τη παρούση συμβάσει, εις τους οποίους θα υπήγοντο, κατά το Διεθνές Δίκαιον, ανεξαρτήτως της εν λόγω Συμβάσεως,

[...].»

- 5 Κατά το άρθρο 31 της Συμβάσεως της Βιέννης, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικός κανών ερμηνείας»:

«1. Η συνθήκη δέον να ερμηνεύηται καλή τη πίστει, συμφώνως προς την συνήθη έννοιαν ήτις δίδεται εις τους όρους της συνθήκης, εν τω συνόλω αυτών και υπό το φως του αντικειμένου και του σκοπού της.

2. Διά τους σκοπούς ερμηνείας συνθήκης, [...]

3. [ο]μού μετά του συνόλου της συνθήκης δέον να λαμβάνωνται υπ' όψιν:

[...]

- β) πάσα μεταγενεστέρα πρακτική ακολουθηθείσα υπό των συμβαλλομένων μερών κατά την εφαρμογήν της συνθήκης, η οποία συνιστά συμφωνίαν αυτών ως προς την ερμηνείαν ταύτης·

γ) άπαντες οι σχετικοί κανόνες του Διεθνούς Δικαίου οι εφαρμοζόμενοι εις τας μεταξύ των συμβαλλομένων μερών σχέσεις.

[...]»

Η Σύμβαση σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων

6 Κατά την πρώτη, τη δεύτερη, την τρίτη και την τέταρτη αιτιολογική σκέψη της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων:

«εκτιμώντας ότι, για την κοινή εκπαίδευση των παιδιών του προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων με σκοπό την καλή λειτουργία των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, έχουν δημιουργηθεί από το 1957 ιδρύματα ονομαζόμενα “ευρωπαϊκά σχολεία”·

ότι οι Ευρωπαϊκές Κοινοότητες επιθυμούν να εξασφαλίσουν την κοινή εκπαίδευση των παιδιών αυτών και ότι για το σκοπό αυτό συνεισφέρουν στον προϋπολογισμό των ευρωπαϊκών σχολείων·

ότι το σύστημα των ευρωπαϊκών σχολείων αποτελεί “*suí generis*” σύστημα και ότι με το σύστημα αυτό πραγματοποιείται μια μορφή συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των κρατών μελών και των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ενώ ταυτόχρονα τα κράτη μέλη έχουν την πλήρη ευθύνη για το περιεχόμενο της διδασκαλίας και την οργάνωση του εκπαιδευτικού τους συστήματος, καθώς και για την πολιτιστική και γλωσσική τους διαφοροποίηση,

ότι θα πρέπει:

[...]

— να εξασφαλισθεί επαρκής νομική προστασία του διδακτικού προσωπικού και των λοιπών προσώπων τα οποία αφορά το καταστατικό έναντι πράξεων του ανωτάτου συμβουλίου ή των διοικητικών συμβουλίων· να δημιουργηθεί προς τούτο ένα όργανο εκδίκασης προσφυγών με αυστηρά οριοθετημένη δικαιοδοσία·

— η δικαιοδοσία του οργάνου εκδίκασης προσφυγών να μην θίγει τη δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων επί θεμάτων αστικής και ποινικής ευθύνης.»

7 Το άρθρο 7 της συμβάσεως αυτής ορίζει:

«Τα κοινά όργανα όλων των σχολείων είναι:

- 1) το ανώτατο συμβούλιο,
- 2) ο γενικός γραμματέας,
- 3) τα συμβούλια επιθεωρητών,
- 4) το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών.

Η διοίκηση κάθε σχολείου αναλαμβάνει το διοικητικό συμβούλιο και τη διεύθυνση ο διευθυντής.»

8 Το άρθρο 8, σημείο 1, της εν λόγω συμβάσεως προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Με την επιφύλαξη του άρθρου 28, το ανώτατο συμβούλιο απαρτίζεται από τα ακόλουθα μέλη:

- α) τον αντιπρόσωπο ή τους αντιπροσώπους, σε υπουργικό επίπεδο, κάθε κράτους μέλους των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που είναι εξουσιοδοτημένοι να δεσμεύουν την κυβέρνηση του συγκεκριμένου κράτους μέλους εννοείται ότι κάθε κράτος μέλος διαθέτει μία μόνο ψήφο,
- β) ένα μέλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,
- γ) έναν αντιπρόσωπο που ορίζει η επιτροπή προσωπικού (από τα άτομα του διδακτικού προσωπικού) σύμφωνα με το άρθρο 22,
- δ) έναν αντιπρόσωπο των γονέων των μαθητών που ορίζουν οι σύλλογοι γονέων σύμφωνα με το άρθρο 23.»

9 Το άρθρο 12, σημείο 1, της ίδιας συμβάσεως έχει ως εξής:

«Σε διοικητικά θέματα, το ανώτατο συμβούλιο:

- 1) καθορίζει τους κανόνες της υπηρεσιακής κατάστασης του γενικού γραμματέα, των διευθυντών, του διδακτικού προσωπικού και, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 παράγραφος 1 στοιχείο α), του διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού».

10 Το άρθρο 19, σημεία 4 και 6, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων ορίζει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των άρθρων 28 και 29 το διοικητικό συμβούλιο, που προβλέπεται στο άρθρο 7, περιλαμβάνει τα ακόλουθα οκτώ μέλη:

[...]

- 4) δύο μέλη του εκπαιδευτικού προσωπικού, εκ των οποίων το ένα αντιπροσωπεύει τους εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και το άλλο τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και του νηπιαγωγείου,

[...]

- 6) έναν αντιπρόσωπο του διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού.»

11 Δυνάμει του άρθρου 21, δεύτερο εδάφιο, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων, ο διευθυντής πρέπει να διαθέτει τα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα που απαιτούνται στη χώρα του για τη διεύθυνση ενός εκπαιδευτικού ιδρύματος του οποίου το απολυτήριο παρέχει πρόσβαση στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα.

12 Δυνάμει του άρθρου 22, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω συμβάσεως, ιδρύεται επιτροπή προσωπικού, αποτελούμενη από εκλεγμένους εκπροσώπους των εκπαιδευτικών και του διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού κάθε σχολείου.

13 Το άρθρο 26 της ίδιας συμβάσεως ορίζει:

«Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι το μόνο όργανο αρμόδιο να αποφαινεται για όσες διαφορές μεταξύ των συμβαλλομένων μερών, όσον αφορά την ερμηνεία και την εφαρμογή της παρούσας σύμβασης, δεν καθίσταται δυνατόν να επιλυθούν στα πλαίσια του ανωτάτου συμβουλίου.»

14 Το άρθρο 27, παράγραφοι 1, 2 και 7, της ίδιας Συμβάσεως ορίζει τα εξής:

«1. Συνιστάται όργανο εκδίκασης προσφυγών.

2. Το όργανο εκδίκασης προσφυγών έχει αποκλειστική αρμοδιότητα σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, εφόσον εξαντληθούν οι δυνατότητες της διοικητικής οδού, επί οποιασδήποτε διαφοράς σχετικής με την εφαρμογή της παρούσας σύμβασης στα πρόσωπα τα οποία αυτή αφορά, εκτός του διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού, σχετικά με τη νομιμότητα πράξεως βασιζόμενης στη σύμβαση ή σε κανόνες θεσπιζόμενους δυνάμει αυτής, η οποία στρέφεται εναντίον τους και προέρχεται από το ανώτατο συμβούλιο ή το διοικητικό συμβούλιο ενός σχολείου στο πλαίσιο της άσκησης των καθηκόντων που τους έχουν ανατεθεί βάσει της παρούσας σύμβασης. Όταν πρόκειται για διαφορά χρηματικής φύσεως, το όργανο εκδίκασης προσφυγών έχει απεριόριστη δικαιοδοσία.

Οι όροι και οι λεπτομερείς κανόνες σχετικά με αυτές τις διαδικασίες καθορίζονται, ανάλογα με την περίπτωση, στους κανόνες υπηρεσιακής κατάστασης του διδακτικού προσωπικού ή στο καθεστώς που εφαρμόζεται στα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων ή στον γενικό κανονισμό των σχολείων.

[...]

7. Οι άλλες διαφορές στις οποίες εμπλέκονται τα σχολεία υπάγονται στη δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων. Ειδικότερα, η δικαιοδοσία των εθνικών δικαστηρίων επί θεμάτων αστικής και ποινικής ευθύνης δεν θίγεται από το παρόν άρθρο.»

Ο Κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων

15 Τα σημεία 1.1 έως 1.3 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία ορισμένων μαθημάτων και προσελήφθησαν μεταξύ 1ης Σεπτεμβρίου 1994 και 31 Αυγούστου 2011 (στο εξής: Κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων), ο οποίος θεσπίστηκε από το ανώτατο συμβούλιο, ορίζουν τα εξής:

«1.1 Στο Καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων, οι αποσπασμένοι για ορισμένο χρόνο από τα κράτη μέλη εκπαιδευτικοί προβλέπονται ως το κύριο διδακτικό προσωπικό.

1.2 Παράλληλα με αυτό το κύριο διδακτικό προσωπικό, τα Ευρωπαϊκά Σχολεία χρειάζονται πρόσωπα στα οποία ανατίθεται η διδασκαλία [...]

1.3 Στον κανονισμό υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων προβλέπονται ετήσιες συμβάσεις εργασίας. Τα υπηρεσιακά καθήκοντα των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων μπορούν να μεταβάλλονται από έτος σε έτος, ιδίως δε ανάλογα με τον αριθμό ωρών διδασκαλίας που δεν μπορούν καλυφθούν από αποσπασμένους εκπαιδευτικούς.

[...]»

16 Κατά το σημείο 2 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων, ο διευθυντής μπορεί να προσλάβει πρόσωπα για τη διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων προς κάλυψη πρόσκαιρων υπηρεσιακών αναγκών.

- 17 Τα σημεία 3.2 και 3.4 του εν λόγω κανονισμού, σχετικά με τους όρους προσλήψεως του βοηθητικού εκπαιδευτικού προσωπικού, ορίζουν τα εξής:

«3.2 Οι διατάξεις των άρθρων [...] και 80 του Κανονισμού του αποσπασμένου προσωπικού στα ευρωπαϊκά σχολεία έχουν επίσης εφαρμογή στους διοριζόμενους από τον διευθυντή εκπαιδευτικούς.

[...]

3.4 Νομοθεσία της χώρας της έδρας του Σχολείου.

Με την επιφύλαξη των ανωτέρω διατάξεων, οι όροι απασχολήσεως και καταγγελίας ως προς τα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων, τους θεολόγους και τους προσωρινά απασχολούμενους διέπονται από τη νομοθεσία της χώρας της έδρας του Σχολείου, όσον αφορά τους όρους και τις συνθήκες εργασίας, την κοινωνική ασφάλιση και το φορολογικό δίκαιο.

Αρμόδια επί διαφορών είναι τα δικαστήρια της χώρας της έδρας του Σχολείου.»

Ο Κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου προσωπικού

- 18 Το άρθρο 6, στοιχείο α', του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου προσωπικού στα ευρωπαϊκά σχολεία (στο εξής: Κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου προσωπικού) ορίζει τα εξής:

«Οι θέσεις που καλύπτονται από τον παρόντα κανονισμό υπηρεσιακής κατάστασης κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες:

α) Διευθυντικό προσωπικό:

— Διευθυντής

[...]».

- 19 Το άρθρο 80 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου προσωπικού προβλέπει τα εξής:

«1. Το Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών έχει αποκλειστική αρμοδιότητα σε πρώτο και τελευταίο βαθμό να αποφαινεται επί οποιασδήποτε διαφοράς μεταξύ των οργάνων διεύθυνσης των Σχολείων και των μελών του προσωπικού σχετικά με τη νομιμότητα πράξης η οποία τους ζημιώνει. Όταν πρόκειται για διαφορά χρηματικής φύσεως, το όργανο εκδίκασης προσφυγών έχει απεριόριστη δικαιοδοσία.

2. Η παράγραφος 77 προβλέπει ότι δικαστική προσφυγή ενώπιον του Οργάνου Εκδίκασης Προσφυγών γίνεται δεκτή μόνον εάν:

— προηγουμένως έχει υποβληθεί διοικητική προσφυγή ενώπιον του Γενικού Γραμματέα υπό την έννοια του άρθρου 79.

και

— αυτή η διοικητική προσφυγή αποτέλεσε αντικείμενο ρητής απόφασης ή σιωπηρής απόρριψης.

3. Κατά παρέκκλιση από την ανωτέρω παράγραφο 2, μπορούν αποφάσεις των διοικητικών συμβουλίων των Σχολείων και του ανώτατου συμβουλίου να αποτελέσουν αντικείμενο ευθείας προσφυγής ενώπιον του Οργάνου εκδίκασης προσφυγών.

[...]»

20 Το άρθρο 86 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου προσωπικού έχει ως εξής:

«Η ερμηνεία των άρθρων του παρόντος κανονισμού που είναι ανάλογα προς τα άρθρα του Κανονισμού Υπηρεσιακής Κατάστασης των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων θα γίνεται κατά τα κριτήρια που εφαρμόζει η Επιτροπή.»

Το γερμανικό δίκαιο

21 Το άρθρο 20 του νόμου περί οργανώσεως των δικαστηρίων (Gerichtsverfassungsgesetz) προβλέπει τα εξής:

«[...]

(2) Επιπλέον, η διεθνής δικαιοδοσία των γερμανικών δικαστηρίων δεν εκτείνεται σε πρόσωπα [...], εφόσον αυτά απολαύουν του προνομίου της ετεροδικίας δυνάμει των γενικών αρχών του δημοσίου διεθνούς δικαίου, συμβάσεων διεθνούς δικαίου ή άλλων διατάξεων.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

22 Στις S. Oberto και B. O'Leary έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων στο Europäische Schule München, ασκούν δε την εν λόγω δραστηριότητα αντιστοίχως από το 1998 και από το 2003. Οι συμβάσεις παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών, που υπεγράφησαν από τον Διευθυντή του εν λόγω σχολείου, είναι συμβάσεις ορισμένου χρόνου ενός έτους. Οι τελευταίες από τις διαδοχικές τους συμβάσεις παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών, οι οποίες συνήφθησαν στις 13 Ιουλίου 2010, αφορούσαν το διάστημα από την 1η Σεπτεμβρίου 2010 έως τις 31 Αυγούστου 2011.

23 Το άρθρο 10 των συμβάσεων παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών της 13ης Ιουλίου 2010 που συνήφθησαν μεταξύ του Διευθυντή του Europäische Schule München και, αντιστοίχως, της S. Oberto και της B. O'Leary όριζε τα εξής:

«Εφαρμοστέο δίκαιο και αρμόδιο δικαστήριο

1. Στην εργασιακή σχέση παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών εφαρμογή έχουν κατά την ακόλουθη σειρά: οι διατάξεις της παρούσας σύμβασης, ο “Νέος Κανονισμός”, καθώς και οι κατά το σημείο 3, παράγραφος 2 του Νέου Κανονισμού εφαρμοστέες διατάξεις του Κανονισμού του αποσπασμένου προσωπικού. Διατάξεις γερμανικού δικαίου έχουν εφαρμογή κατά το σημείο 3, παράγραφος 4 του Κανονισμού, μόνον καθόσον αυτή η σύμβαση και το εφαρμοστέο στη σύμβαση υπαλληλικό δίκαιο των Ευρωπαϊκών Σχολείων δεν περιέχουν καμία ρύθμιση και μόνο καθόσον το σχετικό κενό ρυθμίσεως αφορά τους όρους και τις συνθήκες εργασίας, την κοινωνική ασφάλιση και το φορολογικό δίκαιο.

2. Για διαφορές μεταξύ του σχολείου και προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων ως προς την παρούσα σύμβαση αποκλειστικώς αρμόδιο, εφόσον οι έννομες σχέσεις των μερών διέπονται από τη σύμβαση και το υπαλληλικό δίκαιο των Ευρωπαϊκών Σχολείων, είναι το όργανο εκδίκασης προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων κατά το άρθρο 80 του κανονισμού του αποσπασμένου προσωπικού. Τα γερμανικά δικαστήρια μπορούν, κατά το άρθρο 3,

παράγραφος 4 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων [...] να επιληφθούν μιας υποθέσεως, μόνο στην περίπτωση διαφορών μεταξύ του σχολείου και προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία, οι οποίες αφορούν αποκλειστικώς ζητήματα, ως προς τα οποία εφαρμογή έχει το γερμανικό δίκαιο σύμφωνα με την ανωτέρω παράγραφο 1.»

24 Η S. Oberto καθώς και η B. O'Leary αμφισβήτησαν, με δύο αγωγές που άσκησαν ενώπιον του Arbeitsgericht München (Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών του Μονάχου), το κύρος των περιορισμών της διάρκειας των συμβάσεων εργασίας τους. Προέβησαν ενώπιον του Arbeitsgericht München ότι τα γερμανικά δικαστήρια ήταν αρμόδια να αποφανθούν για το κύρος των περιορισμών της διάρκειας των εργασιακών τους σχέσεων. Με παρεμπίπτουσα απόφαση, το Arbeitsgericht München έκρινε ότι οι αγωγές ήταν παραδεκτές, παρά την ένσταση απαραδέκτου που πρότεινε το Europäische Schule München.

25 Δεδομένου ότι η έφεση που άσκησε το Europäische Schule München δεν ευδοκίμησε, αυτό άσκησε αναίρεση («Revision») ενώπιον του Bundesarbeitsgericht (Ομοσπονδιακό Δικαστήριο Εργατικών Διαφορών). Το Europäische Schule München προέβη ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου ότι δεν υπόκειται στη δικαιοδοσία των γερμανικών δικαστηρίων, καθόσον η διαφορά της κύριας δίκης εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Οργάνου Εκδικάσεως Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων.

26 Στο πλαίσιο αυτό, το Bundesarbeitsgericht ζητεί να διευκρινισθεί αν έχουν δικαιοδοσία τα γερμανικά δικαστήρια στην περίπτωση της διαφοράς της κύριας δίκης. Το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι η απόφαση που θα εκδώσει ως προς τη δικαιοδοσία εξαρτάται από την ερμηνεία του άρθρου 27, παράγραφος 2, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων.

27 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Bundesarbeitsgericht αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να θέσει στο Δικαστήριο, σε καθεμία από τις αποφάσεις περί παραπομπής, τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων την έννοια ότι προσλαμβανόμενα από Ευρωπαϊκό Σχολείο πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων και δεν είναι αποσπασμένα από τα κράτη μέλη, περιλαμβάνονται στα πρόσωπα τα οποία αφορά η Σύμβαση και δεν εξαιρούνται —όπως το διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό— από την εφαρμογή της ρυθμίσεως;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα:

Έχει το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων την έννοια ότι η ρύθμιση περιλαμβάνει επίσης τη νομιμότητα πράξεων βασισμένων στη Σύμβαση ή σε κανόνες εκτελεστικούς αυτής και εκδιδόμενων από τον διευθυντή σχολείου στο πλαίσιο της ασκήσεως των καθηκόντων του, οι οποίες είναι δυσμενείς για τα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα:

Έχει το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων την έννοια ότι η σύναψη συμβάσεως μεταξύ του διευθυντή ενός Ευρωπαϊκού Σχολείου και προσώπου στο οποίο έχει ανατεθεί η διδασκαλία

συγκεκριμένων μαθημάτων με αντικείμενο τον περιορισμό της διάρκειας της σχέσεως εργασίας του προσώπου στο οποίο έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων συνιστά επίσης πράξη του διευθυντή που είναι δυσμενής για αυτό;

4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο δεύτερο και το τρίτο ερώτημα:

Έχει το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων την έννοια ότι το μνημονευόμενο σ' αυτή τη διάταξη Όργανο Εκδίκασης Προσφυγών έχει αποκλειστική αρμοδιότητα σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, εφόσον εξαντληθεί η διοικητική οδός, επί των διαφορών που έχουν σχέση με τον περιορισμό της διάρκειας συμβάσεως εργασίας την οποία συνάπτει ο διευθυντής ενός σχολείου με πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων, όταν η σύμβαση αυτή στηρίζεται ουσιαδώς στον βασικό κανόνα του Ανωτάτου Συμβουλίου του σημείου 1.3. του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων [...], ο οποίος προβλέπει ετήσιες συμβάσεις εργασίας;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

- 28 Οι S. Oberto και B. O'Leary αμφισβήτησαν την αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να ερμηνεύσει τις διατάξεις της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων, καθόσον αυτή δεν πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί μέρος του δικαίου της Ένωσης.
- 29 Συναφώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι συμφωνία που συνάπτεται από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 217 ΣΛΕΕ και 218 ΣΛΕΕ, συνιστά, όσον αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, πράξη ενός από τα όργανά της, κατά την έννοια του άρθρου 267, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', ΣΛΕΕ, ότι από της θέσεως σε ισχύ μιας τέτοιας συμφωνίας οι διατάξεις της αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της έννομης τάξεως της Ένωσης και ότι, στο πλαίσιο της έννομης αυτής τάξεως, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφαινεται προδικαστικώς επί της ερμηνείας της εν λόγω συμφωνίας (βλ. απόφαση Demirel, 12/86, EU:C:1987:400, σκέψη 7).
- 30 Το ίδιο ισχύει όσον αφορά διεθνή συμφωνία, όπως η Σύμβαση σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων, η οποία συνήφθηκε βάσει του άρθρου 235 της Συνθήκης ΕΚ (εν συνεχεία άρθρο 308 ΕΚ και νυν άρθρο 235 ΣΛΕΕ) από τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, οι οποίες εξουσιοδοτήθηκαν προς τούτο με την απόφαση 94/557/ΕΚ, Ευρατόμ του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 1994, που εξουσιοδοτεί την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας να υπογράψουν και να συνάψουν τη σύμβαση σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων (ΕΕ L 212, σ. 1).
- 31 Επομένως, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να αποφανθεί με προδικαστική απόφαση επί της ερμηνείας της εν λόγω συμβάσεως καθώς και επί των πράξεων που εκδόθηκαν βάσει αυτής.

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 32 Προκαταρκτικώς, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι το σύστημα των Ευρωπαϊκών Σχολείων αποτελεί «*sui generis*» σύστημα, με το οποίο υλοποιείται, μέσω διεθνούς συμφωνίας, μια μορφή συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των κρατών μελών και της Ένωσης (βλ., απόφαση Miles κ.λπ., C-196/09, EU:C:2011:388, σκέψη 39).

- 33 Από τη νομολογία προκύπτει επίσης ότι τα ευρωπαϊκά σχολεία συνιστούν όργανο ενός διεθνούς οργανισμού ο οποίος, παρά τους λειτουργικούς δεσμούς που διατηρεί με την Ένωση, παραμένει τυπικώς διακριτός από αυτή και τα κράτη μέλη (βλ., επ' αυτού, απόφαση Miles κ.λπ., C-196/09, EU:C:2011:388, σκέψη 42).
- 34 Επομένως, μολοντί η Σύμβαση σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων αποτελεί, όσον αφορά το δίκαιο της Ένωσης, πράξη ενός από τα όργανα της Ένωσης κατά την έννοια του άρθρου 267, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β', ΣΛΕΕ, διέπεται επιπλέον από το διεθνές δίκαιο και, ειδικότερα, από απόψεως ερμηνείας της, από το διεθνές δίκαιο των Συνθηκών (βλ., επ' αυτού, απόφαση Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, σκέψη 39).
- 35 Το διεθνές δίκαιο των συνθηκών κωδικοποιήθηκε, κατ' ουσίαν, με τη Σύμβαση της Βιέννης. Κατά το άρθρο 1 της εν λόγω συμβάσεως, αυτή εφαρμόζεται επί των συνθηκών μεταξύ κρατών. Εντούτοις, κατά το άρθρο 3, στοιχείο β', της εν λόγω συμβάσεως, το γεγονός ότι η σύμβαση αυτή δεν εφαρμόζεται επί διεθνών συμφωνιών μεταξύ κρατών και άλλων υποκειμένων του διεθνούς δικαίου δεν επηρεάζει την εφαρμογή επί των συμφωνιών αυτών οποιουδήποτε από τους θεσπιζόμενους με τη Σύμβαση της Βιέννης κανόνες, στους οποίους θα υπάγονταν, κατά το διεθνές δίκαιο, ανεξαρτήτως της εν λόγω Συμβάσεως.
- 36 Επομένως, οι κανόνες της Συμβάσεως της Βιέννης εφαρμόζονται επί συμφωνίας συναφθείσας μεταξύ κράτους και διεθνούς οργανισμού, όπως είναι η Σύμβαση σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων, στο μέτρο που οι κανόνες αυτοί αποτελούν έκφραση του εθνικού γενικού διεθνούς δικαίου. Κατά συνέπεια, η εν λόγω σύμβαση πρέπει να ερμηνευθεί βάσει των εν λόγω κανόνων (βλ., επ' αυτού, απόφαση Brita, EU:C:2010:91, σκέψη 41).
- 37 Κατά το άρθρο 31 της Συμβάσεως της Βιέννης, το οποίο εκφράζει το διεθνές εθνικό δίκαιο (βλ., επ' αυτού, απόφαση Επιτροπή κατά Φινλανδίας, C-118/07, EU:C:2009:715, σκέψη 39), η συνθήκη πρέπει να ερμηνεύεται καλή τη πίστει, συμφώνως προς την συνήθη έννοια που προσδίδεται στους όρους της συνθήκης, το σύνολό τους και υπό το πρίσμα του αντικειμένου και του σκοπού της (βλ. απόφαση Brita, EU:C:2010:91, σκέψη 43).
- 38 Εξάλλου, κατά το άρθρο 31, παράγραφος 3, στοιχείο β', της Συμβάσεως της Βιέννης, κατά την ερμηνεία μιας Συνθήκης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κάθε μεταγενέστερη πρακτική που ακολουθείται από τα συμβαλλόμενα μέρη κατά την εφαρμογή της συνθήκης, η οποία συνιστά συμφωνία αυτών όσον αφορά την ερμηνεία της.

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 39 Με το πρώτο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων έχει την έννοια ότι προσλαμβανόμενα από ευρωπαϊκό σχολείο πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων, που δεν είναι αποσπασμένα από τα κράτη μέλη, συγκαταλέγονται μεταξύ των προσώπων τα οποία αφορά η Σύμβαση και δεν εξαιρούνται, αντιθέτως προς το διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό, από το πεδίο εφαρμογής της ρυθμίσεως.
- 40 Συναφώς, επιβάλλεται η επισήμανση ότι, κατά το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, και δεύτερο εδάφιο, της συμβάσεως αυτής, αφενός, το Όργανο Εκδικάσεως Προσφυγών έχει αποκλειστική αρμοδιότητα σε πρώτο και τελευταίο βαθμό, εφόσον εξαντληθεί η διοικητική οδός, επί οποιασδήποτε διαφοράς σχετικής με την εφαρμογή της εν λόγω συμβάσεως στα πρόσωπα τα οποία αυτή αφορά, εκτός του διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού, και, αφετέρου, οι όροι και οι

λεπτομερείς κανόνες σχετικά με αυτές τις διαδικασίες καθορίζονται, ανάλογα με την περίπτωση, στους κανόνες υπηρεσιακής κατάστασης του διδακτικού προσωπικού ή στον γενικό κανονισμό των σχολείων.

- 41 Επομένως, από το γράμμα του άρθρου 27, παράγραφος 2, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων προκύπτει ότι πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων συγκαταλέγονται μεταξύ των προσώπων που διαλαμβάνει το πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της συγκεκριμένης διατάξεως της εν λόγω συμβάσεως, αντιθέτως προς τα μέλη του διοικητικού και βοηθητικού προσωπικού που εξαιρούνται από την εφαρμογή της ρυθμίσεως.
- 42 Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται, επίσης, από το πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσεται το άρθρο 27, παράγραφος 2, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων.
- 43 Ειδικότερα, όπως επισήμανε η Επιτροπή στις παρατηρήσεις της, ιδίως από τα άρθρα 19, σημεία 4 και 6, και 22, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω συμβάσεως προκύπτει ότι αυτή διακρίνει μεταξύ, αφενός, του διδακτικού και, αφετέρου, του διοικητικού και του βοηθητικού προσωπικού.
- 44 Κατά συνέπεια, στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων έχει την έννοια ότι προσλαμβάνόμενα από ευρωπαϊκό σχολείο πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων, που δεν είναι αποσπασμένα από τα κράτη μέλη, περιλαμβάνονται στα πρόσωπα τα οποία αφορά η διάταξη αυτή και δεν εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής της ρυθμίσεως, αντιθέτως προς το διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό.

Επί του τρίτου ερωτήματος

- 45 Με το τρίτο ερώτημα, το οποίο πρέπει να εξετασθεί πριν το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί αν το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων έχει την έννοια ότι συμφωνία σχετικά με τον περιορισμό της διάρκειας της εργασιακής σχέσεως που περιέχεται σε σύμβαση εργασίας συναφθείσα μεταξύ του σχολείου και του προσώπου στο οποίο έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων συνιστά δυσμενή πράξη.
- 46 Συναφώς, επισημαίνεται ότι η εν λόγω σύμβαση δεν ορίζει την έννοια «δυσμενής πράξη» του άρθρου 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος.
- 47 Όπως παρατήρησε το Europäische Schule München και η Επιτροπή, υφίσταται απόκλιση μεταξύ των διαφόρων γλωσσικών αποδόσεων της εν λόγω συμβάσεως όσον αφορά τον όρο «δυσμενής πράξη», ορισμένες εκ των οποίων, ιδίως η ισπανική, η αγγλική, η γαλλική και η ιταλική, χρησιμοποιούν τους όρους «un acto», «any act», «un acte» και «un atto», οι οποίοι είναι ευρύτεροι σε σχέση με τους χρησιμοποιούμενους στη γερμανική γλώσσα, ήτοι «Entscheidung», δηλαδή, κατά λέξη, «απόφαση».
- 48 Συναφώς, επιβάλλεται η επισήμανση ότι, κατά την τέταρτη αιτιολογική σκέψη, πέμπτη περίπτωση, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων, αυτή αποβλέπει, μεταξύ άλλων, στο να εξασφαλισθεί επαρκής νομική προστασία του διδακτικού προσωπικού και των λοιπών προσώπων τα οποία αφορά το καταστατικό έναντι πράξεων του ανωτάτου συμβουλίου ή των διοικητικών συμβουλίων.
- 49 Εξάλλου, δεδομένου ότι ούτε η εν λόγω σύμβαση ούτε οι εκτελεστικές αυτής διατάξεις, οι οποίες πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 31, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συμβάσεως της Βιέννης, δεν το αποκλείουν, πρέπει, υπό το πρίσμα ιδίως του σκοπού που υπομνήσθηκε στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αποφάσεως, να προκριθεί η ευρεία ερμηνεία του όρου «δυσμενής πράξη».

- 50 Υπογραμμίζεται ότι, κατά το άρθρο 27, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων, ο κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων, ο οποίος ορίζει, μεταξύ άλλων, τους όρους και τις προϋποθέσεις εφαρμογής σχετικά με τις διαδικασίες που έχουν κινηθεί ενώπιον του Οργάνου Εκδικάσεως Προσφυγών, προβλέπει, στο σημείο 3.2, ότι το άρθρο 80 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου προσωπικού, το οποίο ανήκει στον τίτλο VII αυτού που αφορά τα ένδικα μέσα, τυγχάνει εφαρμογής στα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων, ενώ το Όργανο Εκδικάσεως Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων έχει αποκλειστική αρμοδιότητα σε πρώτο και τελευταίο βαθμό μεταξύ των διοικητικών οργάνων των Ευρωπαϊκών Σχολείων και των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων σχετικά με τη νομιμότητα «δυσμενούς πράξεως».
- 51 Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το άρθρο 80, παράγραφος 1, του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου προσωπικού έχει διατυπωθεί κατά τρόπο ανάλογο προς το άρθρο 91 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων [κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) 259/68 του Συμβουλίου, της 29ης Φεβρουαρίου 1968, περί καθορισμού του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων και του καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και περί θεσπίσεως ειδικών μέτρων προσωρινώς εφαρμοστέων στους υπαλλήλους της Επιτροπής (ΕΕ L 56, σ. 1)] δυνάμει του οποίου το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αρμόδιο να αποφαινεται για κάθε διαφορά μεταξύ της Ένωσης και προσώπου που υπόκειται στον παρόντα κανονισμό, περί της νομιμότητας μέτρου που θίγει το πρόσωπο αυτό κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2.
- 52 Επιπλέον, κατά το άρθρο 86 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου προσωπικού, η ερμηνεία των άρθρων του παρόντος κανονισμού που είναι ανάλογα προς τα άρθρα του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα γίνεται κατά τα κριτήρια που εφαρμόζει η Επιτροπή.
- 53 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, μόνον οι πράξεις που θίγουν άμεσα και ατομικά τη νομική κατάσταση των ενδιαφερομένων μπορούν να θεωρηθούν ως δυσμενείς. Ομοίως, το Δικαστήριο έχει ερμηνεύσει επανειλημμένως την έννοια της δυσμενούς πράξεως, όπως αυτή χρησιμοποιείται στο άρθρο 90 του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως πράξη δυνάμενη να επηρεάσει ευθέως συγκεκριμένη νομική κατάσταση (βλ., μεταξύ άλλων, διάταξη Strack κατά Επιτροπής, C-237/06 P, EU:C:2007:156, σκέψη 62 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 54 Επιπλέον, το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι, στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ επικουρικού υπαλλήλου της Επιτροπής, η «δυσμενής πράξη», κατά την έννοια του άρθρου 90, παράγραφος 2, του εν λόγω κανονισμού ήταν, εν προκειμένω, η σύμβαση απασχολήσεως (βλ. απόφαση Castagnoli κατά Επιτροπής, 329/85, EU:C:1987:352, σκέψη 11).
- 55 Επομένως, η σύμβαση προσλήψεως προσώπου στο οποίο έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων πρέπει να θεωρηθεί «δυσμενής πράξη», κατά την έννοια του άρθρου 80 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου προσωπικού, κατά μείζονα λόγο όταν πρόκειται, όπως εν προκειμένω, περί υποχρεωτικού δυνάμει της εφαρμοστέας νομοθεσίας στοιχείου της συμβάσεως, όπως η διάρκειά της, η οποία απορρέει ευθέως από την εφαρμογή του σημείου 1.3 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων.
- 56 Βάσει των προεκτεθέντων, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων έχει την έννοια ότι συμφωνία σχετικά με περιορισμό όσον αφορά τη διάρκεια της εργασιακής σχέσεως που περιέχεται σε σύμβαση εργασίας συναφθείσα μεταξύ του σχολείου και του προσώπου στο οποίο έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά δυσμενή γι' αυτό πράξη.

Επί του δεύτερου ερωτήματος

- 57 Με το δεύτερο ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των Ευρωπαϊκών Σχολείων έχει την έννοια ότι πράξη που εκδόθηκε από τον διευθυντή του σχολείου στο πλαίσιο της ασκήσεως των καθηκόντων του εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του εν λόγω άρθρου.
- 58 Επιβάλλεται η επισήμανση ότι το γεγονός και μόνον ότι οι πράξεις του διευθυντή δεν αναφέρονται ρητώς στο άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της εν λόγω συμβάσεως δεν μπορεί να συνεπάγεται τον αποκλεισμό τους από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως.
- 59 Ειδικότερα, αφενός, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, κατά το άρθρο 27, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων, οι όροι και οι λεπτομερείς κανόνες σχετικά με αυτές τις διαδικασίες καθορίζονται, ανάλογα με την περίπτωση, με τους κανόνες υπηρεσιακής καταστάσεως του διδακτικού προσωπικού ή το εφαρμοστέο στα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων καθεστώς.
- 60 Αφετέρου, η Σύμβαση σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων πρέπει να ερμηνευτεί, μεταξύ άλλων, σύμφωνα με το άρθρο 31 της Συμβάσεως της Βιέννης, δυνάμει του οποίου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όλοι οι σχετικοί κανόνες του διεθνούς δικαίου οι οποίοι εφαρμόζονται στις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών σχέσεις και να προσδίδεται μεγάλη σημασία σε κάθε μεταγενέστερη πρακτική που ακολουθείται κατά την εφαρμογή της πρώτης εκ των λόγω συμβάσεων.
- 61 Συναφώς, από τη νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου, η κάθε μεταγενέστερη πρακτική που ακολουθείται κατά την εφαρμογή συνθήκης μπορεί να υπερισχύσει του σαφούς γράμματος της εν λόγω συνθήκης αν η πρακτική αυτή απηχεί τη συμφωνία των μερών [ΔΔ, υπόθεση *temple de Préah Vihear* (Καμπότζη κατά Ταϊλάνδης), απόφαση της 15ης Ιουνίου 1962, *Recueil* 1962, σ. 6].
- 62 Επομένως, προκειμένου να προσδιορισθεί η έννοια των όρων «πράξη που έχει εκδοθεί από το Ανώτατο Συμβούλιο ή το διοικητικό συμβούλιο ενός σχολείου», του άρθρου 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων, πρέπει να ληφθούν υπόψη όλοι οι σχετικοί κανόνες του διεθνούς δικαίου οι οποίοι εφαρμόζονται στις μεταξύ των συμβαλλομένων μερών σχέσεις καθώς και κάθε μεταγενέστερη πρακτική που ακολουθείται κατά την εφαρμογή της εν λόγω συμβάσεως.
- 63 Εν προκειμένω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, κατά το άρθρο 80 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου προσωπικού, στο οποίο παραπέμπει το σημείο 3.2 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία και το οποίο ορίζει, συμφώνως προς το άρθρο 27, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων, ορισμένες προϋποθέσεις και όρους εφαρμογής σχετικά με τις διαδικασίες που έχουν κινηθεί ενώπιον του Οργάνου Εκδικάσεως Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων, η αποκλειστική αρμοδιότητα του προαναφερθέντος οργάνου καλύπτει κάθε διαφορά μεταξύ των διοικητικών οργάνων των ευρωπαϊκών σχολείων και των μελών του προσωπικού τους σχετικά με τη νομιμότητα δυσμενούς γι' αυτά πράξεως. Από το άρθρο 7, τελευταίο εδάφιο, της εν λόγω συμβάσεως, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 21, δεύτερο εδάφιο, αυτής, καθώς και από το άρθρο 6, στοιχείο α', και το παράρτημα I του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου προσωπικού προκύπτει ότι ο διευθυντής ευρωπαϊκού σχολείου είναι διοικητικό όργανο του εν λόγω σχολείου.
- 64 Το γράμμα του άρθρου 80 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου προσωπικού διαφέρει από το γράμμα του άρθρου 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων.

- 65 Κατά τη νομολογία του Οργάνου Εκδικάσεως Προσφυγών, που αναπτύχθηκε ακολούθως βάσει του εν λόγω άρθρου 80, είναι δυνατό να ασκηθεί προσφυγή κατά των δυσμενών πράξεων των διοικητικών οργάνων των ευρωπαϊκών σχολείων. Η νομολογία αυτή πρέπει να θεωρηθεί μεταγενέστερη πρακτική που ακολουθείται κατά την εφαρμογή της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων κατά την έννοια του άρθρου 31, παράγραφος 3, στοιχείο β', της Συμβάσεως της Βιέννης.
- 66 Η πρακτική αυτή ουδέποτε αμφισβητήθηκε εκ μέρους των μερών της εν λόγω συμβάσεως. Η μη αμφισβήτηση εκ μέρους των μερών της συμβάσεως αυτής πρέπει να θεωρηθεί ότι αποτελεί σιωπηρή συγκατάθεσή τους προς την τακτική αυτή.
- 67 Ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρηθεί ότι η πρακτική αυτή, η οποία βασίζεται στο άρθρο 80 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως του αποσπασμένου προσωπικού, αποτυπώνει τη συμφωνία των μερών όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων. Επομένως, η πρακτική αυτή μπορεί να υπερισχύσει της προαναφερθείσας διατάξεως, η οποία, κατά συνέπεια, έχει την έννοια ότι οι πράξεις των διοικητικών οργάνων των Ευρωπαϊκών Σχολείων εμπίπτουν καταρχήν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως.
- 68 Όσον αφορά τις συνέπειες του σημείου 3.4 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων στη διαφορά της κύριας δίκης, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, δυνάμει της διατάξεως αυτής, αρμόδια για την επίλυση των διαφορών είναι τα δικαστήρια της χώρας της έδρας του σχολείου όσον αφορά τους όρους απασχολήσεως και καταγγελίας ως προς τα πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων, τους θεολόγους και τους προσωρινά απασχολούμενους που διέπονται από τη νομοθεσία της χώρας της έδρας του σχολείου όσον αφορά τους όρους και τις συνθήκες εργασίας, την κοινωνική ασφάλιση και το φορολογικό δίκαιο, υπό την επιφύλαξη των προαναφερθεισών διατάξεων.
- 69 Στον βαθμό που η διαφορά της κύριας δίκης αφορά τον περιορισμό της διάρκειας της συμβάσεως εργασίας, κατά τα προβλεπόμενα στο σημείο 1.3 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων, δεν είναι δυνατό να εμπίπτει στην αρμοδιότητα των δικαστηρίων της έδρας του ευρωπαϊκού σχολείου περί του οποίου πρόκειται. Εντούτοις, έκφραση της διαπιστώσεως αυτής αποτελεί επιπλέον το άρθρο 10, σημείο 2, των συμβάσεων παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών μεταξύ των μετεχόντων στη διαδικασία.
- 70 Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι τα σημεία 1.3, 3.2 και 3.4 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων έχουν την έννοια ότι διαφορά ως προς τη νομιμότητα συμφωνίας όσον αφορά τη διάρκεια της σχέσεως εργασίας που περιέχεται σε σύμβαση εργασίας συναφθείσα μεταξύ προσώπου στο οποίο έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων και του διευθυντή ευρωπαϊκού σχολείου εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Οργάνου Εκδικάσεως Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων.
- 71 Εξάλλου, αντιθέτως προς ό,τι υποστήριξαν οι S. Oberto και η B. O'Leary στην επ' ακροατηρίου συζήτηση, επιβάλλεται η επισήμανση ότι η συγκεκριμένη ερμηνεία των επίμαχων διατάξεων της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων και του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στην οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων, κατά την οποία το εν λόγω όργανο εκδικάσεως προσφυγών είναι αποκλειστικώς αρμόδιο να αποφαινεται επί διαφοράς όπως η επίμαχη, δεν προσβάλλει το δικαίωμα των ενδιαφερομένων σε αποτελεσματική δικαστική προστασία.
- 72 Όσον αφορά το Όργανο Εκδικάσεως Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι αυτό πληροί το σύνολο των στοιχείων βάσει των οποίων μπορεί να χαρακτηριστεί ένα όργανο «δικαστήριο», κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, όπως είναι η ίδρυση του οργάνου αυτού με νόμο, η μονιμότητά του, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της δικαιοδοσίας του, ο κατ' αντιμωλίαν

χαρακτήρας της ενώπιόν του διαδικασίας, η εκ μέρους του οργάνου αυτού εφαρμογή των κανόνων δικαίου, καθώς και η ανεξαρτησία του, εξαιρουμένου του γεγονότος ότι ανήκει σε ένα από τα κράτη μέλη (βλ., επ' αυτού, απόφαση Miles κ.λπ., EU:C:2011:388, σκέψεις 37 έως 39).

- 73 Περαιτέρω, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι, δυνάμει του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η αρχή της αποτελεσματικής ένδικης προστασίας παρέχει στον πολίτη δικαίωμα πρόσβασης όχι σε δύο βαθμούς δικαιοδοσίας αλλ' απλώς σε δικαστήριο (βλ. απόφαση Sánchez Morcillo και Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, σκέψη 36).
- 74 Τέλος, καίτοι το Δικαστήριο επισήμανε στην προαναφερθείσα απόφαση Miles κ.λπ. (EU:C:2011:388, σκέψεις 43 έως 45) ότι δεν ήταν αρμόδιο να απαντήσει στο ερώτημα που υποβλήθηκε στο Όργανο Εκδικάσεως Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων επειδή δεν συνιστά «δικαστήριο κράτους μέλους» κατά την έννοια του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, δέχτηκε επιπλέον ότι υπάρχει ασφαλώς η δυνατότητα ή ακόμη και η υποχρέωση του εν λόγω Οργάνου Εκδικάσεως Προσφυγών να προσφύγει στο Δικαστήριο στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ των αποσπασμένων εκπαιδευτικών σε ευρωπαϊκό σχολείο και του σχολείου αυτού, στην οποία τυγχάνουν εφαρμογής οι γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, ωστόσο στα κράτη μέλη απόκειται να μεταρρυθμίσουν το σύστημα δικαστικής προστασίας που θεσπίστηκε από τη νυν ισχύουσα Σύμβαση σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων.
- 75 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η υποχρέωση των αναιρεσίβλητων στην κύρια δίκη να άγουν τη διαφορά που αφορά τη νομιμότητα συμφωνίας όσον αφορά τον περιορισμό της διάρκειας της σχέσεως εργασίας τους που περιέχεται στη σύμβαση εργασίας που συνήψαν με τον διευθυντή του Europäische Schule München ενώπιον του Οργάνου Εκδικάσεως Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων, το οποίο αποφαινεται σε πρώτο και τελευταίο βαθμό και δεν έχει την ευχέρεια να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστική παραπομπή, δεν προσβάλλει το δικαίωμά τους σε αποτελεσματική δικαστική προστασία.
- 76 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων έχει την έννοια ότι πράξη εκδοθείσα από τον διευθυντή ευρωπαϊκού σχολείου στο πλαίσιο ασκήσεως των καθηκόντων του εμπίπτει καταρχήν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως. Τα σημεία 1.3, 3.2 και 3.4 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων έχουν την έννοια ότι ένδικη διαφορά που αφορά τη νομιμότητα συμφωνίας ως προς τον περιορισμό της διάρκειας της σχέσεως εργασίας η οποία περιέχεται σε σύμβαση εργασίας συναφθείσα μεταξύ προσώπου στο οποίο έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων και του εν λόγω διευθυντή εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Οργάνου Εκδικάσεως Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων.

Επί του τέταρτου ερωτήματος

- 77 Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που δόθηκε στο δεύτερο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο τέταρτο ερώτημα.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 78 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων, που συνήφθη στο Λουξεμβούργο στις 21 Ιουνίου 1994 μεταξύ των κρατών μελών και των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, έχει την έννοια ότι προσλαμβάνόμενα από ευρωπαϊκό σχολείο πρόσωπα στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων, που δεν είναι αποσπασμένα από τα κράτη μέλη, περιλαμβάνονται στα πρόσωπα τα οποία αφορά η διάταξη αυτή και δεν εξαιρούνται από την εφαρμογή της ρυθμίσεως, αντιθέτως προς το διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό.
- 2) Το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων έχει την έννοια ότι συμφωνία σχετικά με περιορισμό όσον αφορά τη διάρκεια της εργασιακής σχέσεως που περιέχεται σε σύμβαση εργασίας συναφθείσα μεταξύ του σχολείου και του προσώπου στο οποίο έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά δυσμενή γι' αυτό πράξη.
- 3) Το άρθρο 27, παράγραφος 2, πρώτο εδάφιο, πρώτη περίοδος, της Συμβάσεως σχετικά με το καταστατικό των ευρωπαϊκών σχολείων έχει την έννοια ότι πράξη εκδοθείσα από τον διευθυντή ευρωπαϊκού σχολείου στο πλαίσιο ασκήσεως των καθηκόντων του εμπίπτει καταρχήν στο πεδίο εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως. Τα σημεία 1.3, 3.2 και 3.4 του Κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των προσώπων στα οποία έχει ανατεθεί η διδασκαλία ορισμένων μαθημάτων και προσελήφθησαν μεταξύ 1ης Σεπτεμβρίου 1994 και 31ης Αυγούστου 2011 έχουν την έννοια ότι ένδικη διαφορά που αφορά τη νομιμότητα συμφωνίας ως προς τον περιορισμό της διάρκειας της σχέσεως εργασίας η οποία περιέχεται σε σύμβαση εργασίας συναφθείσα μεταξύ προσώπου στο οποίο έχει ανατεθεί η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων και του εν λόγω διευθυντή εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Οργάνου Εκδικάσεως Προσφυγών των Ευρωπαϊκών Σχολείων.

(υπογραφές)